

Platon skriver i *Staten* att den vise mannen vet hur han ska leva så att han varken behöver läkare eller jurist. **Karin Johannisson** talar i intervjun i detta nummer om hur vi börjat självdiagnostisera oss allt mer. Antagligen har vi också börjat självmedicinera oss i lika stor utsträckning.

Trots att både den platonska uppfattningen om hälsa och den nutida självmedicineringen kunde sägas handla om att ta hand om sig själv finns det avgörande skillnader.

En skillnad är att Platons vise man försöker leva i harmoni med naturen och sig själv. Platons man måste förändra sitt liv, se ärligt på vad som är viktigt, och ändra sig. Den självdiagnostiserande människan gör en sjukdomsbeskrivning, tar medicin och fortsätter som förr. Beskrivningen är naturligtvis en förenkling. Men låt dem stå för resonemangets skull: De kan få visa på två olika sätt att förstå samhällets och människans plats.

Även det samhälle Platon levde i präglades av girighet och självhävdelse, bland annat detta kritiserade han genom Sokrates. Men för den som blev sjuk under antiken fanns inte samma medicinska teknologi som nu, och inte alls samma tanke om människans plats i världen: Teknologin i antiken fungerar fortfarande i harmoni med naturen, den utövar inte kontroll över naturen. Samma sak kan sägas om den antika medicinen och idén om vad en läkare skulle göra: Läkaren skulle hjälpa patienten att återfinna sin balans. Att bli sjuk måste enligt den platonska synen med nödvändighet höra samman med vem du är och hur du lever.

I en modern bild, där allt är uppspjälkt och uppsjälkningarna ofta saknar samband med varandra, kan man bota sjukdomar utan att behöva uppehålla sig vid personen som lider av sjukdomar. Även ditt själsliga illamående kan diagnostiseras som en kemisk störning. Eller också kan sjukdomen göras till juridik: Tobaksbolagen har lurat oss att röka. Alltså ska de stämmas för våra sjukdomars skull. Och så vidare.

Kunde man inte ändå säga att vi i dessa dagar äntligen håller på att hitta tillbaka till en mera holistisk syn på människan? Är det inte exakt vad **Merete Mazzarella** skriver om i sin essä när hon beskriver allmänläkare som får ta itu med vantrivsel och hjärtesorger som en del av sitt yrke?

Kanske. Men dagens värld verkar ändå präglas av en påfallande grad av den omyndighet och främmandskap inför den egna existensen. Den människa som går till läkaren för att medicinera bort sin ångest över moraliska och existentiella svårigheter för att fortsätta stå ut är en annorlunda människa än den som försöker leva sitt liv med moral som en del av begreppet hälsa.

Hälsans roll som mätare på dygdighet har dock inte försvunnit. När vi inte längre är syndare inför Gud har vi blivit syndare mot våra kroppar och eftersom våra kroppar kostar att underhålla och dessutom förväntas vara med om att generera "mervärde" är osundhet en synd mot samhället.

Den som kan presteras en hälsosam kropp, eller en kropp som ser hälsosam ut, är en människa som "tar hand om sig själv" och har därför kvalificerat sig som dygdig då vi inte har några andra sätt att prata om dygd kvar. Det här är inte enbart ytligt. Eller rättare: Det är en ytlighet som går mycket djupt i vår kultur. Och den kräver både en hel industri läkare och divisioner av jurister. ■

OM IKAROS

Ikaros är en politiskt oberoende tidskrift om människan och vetenskapen. Ikaros ger utrymme för en öppen diskussion om vetenskapens roll i samhället. Tipsa dina vetgiriga vänner om Ikaros. Och kom ihåg att du stöder oss bäst genom att prenumerera. Tidskriften utkommer i år med fyra nummer.

Dessa och många artiklar ur tidskriften, kan också läsas på Ikaros hemsida www.fbf.fi/ikaros.

Respektive skrivent ansvarar själv för artiklar publicerade i Ikaros.

Åsikter framförda i signerade artiklar eller i intervjuer delas inte nödvändigtvis av redaktionen. Vi förbehåller oss rätten att redigera texter. Skribenten anses medge publicering såväl i tryck som digitalt.

SKRIBENTER

Eetu Keijonen, doktorand i teologi (Åbo Akademi)

Rabbe Kurtén, konsult och författare (Stockholm)

Mikael Lindfelt, docent i etik och universitetslektor i teologi (Åbo Akademi).

Mari Lindman, doktorand i filosofi (Åbo Akademi)

Tuija Numminen, TD (Åbo Akademi)

Merete Mazzarella, författare och professor emerita i nordisk litteratur (Helsingfors Universitet)

Arne Rasmusson, universitetslektor vid institutionen för idé- och lärdoms-historia (Umeå Universitet)

Sofia Sjö, TD (Åbo Akademi)

Åsa Slotte, doktorand i filosofi (Åbo Akademi)

Hugo Strandberg, TD och tf akademilektor i filosofi (Åbo Akademi).

Peder Thalén, docent i religionsfilosofi (Åbo Akademi)

Monica Ålgars, doktorand i psykologi (Åbo Akademi)

IMPRESSUM

Postadress: FBF c/o Ikaros, Hagsgatan 12, 20540 Åbo, Finland
Tfn: 050 308 89 82 (Marcus Prest)
E-post: ikaros@abo.fi
Webbsida: www.fbf.fi/ikaros
ISSN 1796-1998

Chefredaktör och ansvarig utgivare: Marcus Prest
Redaktionen: Jonas Ahlskog, Erik Hallstensson, Lars Hertzberg, Hugo Strandberg, Göran Torrkulla
Layout: Esko Schmitz
Title foto: © cydonna / photocase.com
Tryckeri: Ekenäs Tryckeri, www.ekenasstryckeri.fi

Prenumeration:
helår 25 e / fortlöpande 20 e
(studerande och arbetslösa -50%)
Ikaros konto: Sampo 800016-71135946
BIC/SWIFT: DABAFIHH
Annonspriser: Kontakta redaktionen

Ikaros är en del av Folkets Bildningsförbunds verksamhet, www.fbf.fi